



PRESSEMEDDELELSE fra EU's Narkotika-agentur i Lissabon

STOFBRUG UD FRA ET KØNSPERSPEKTIV

Narkotikabehandling for kvinder er fortsat begrænset i Europa

(23.11.2006, LISSABON) Sundhedstjenesterne i Europa begynder at indse, at kvinder med narkotikaproblemer har særlige behov, og at disse behov kræver målrettede tiltag, lyder det fra **EU's narkotika-agentur (EONN)**, men denne behandling, som er forbeholdt kvinder, er fortsat meget begrænset. Udtalelsen kommer samtidig med, at agenturet præsenterer sin gennemgang af stofbrug set i et kønsperspektiv sammen med **Årsberetningen for 2006 om narkotikaisituationen i Europa**, som offentliggøres i dag ⁽¹⁾.

Ifølge denne redegørelse tager narkotikabehandlingen ofte udgangspunkt i behovene blandt opioidbrugere, som hovedsageligt er mænd, og hvor kønsspecifik behandling generelt betyder foranstaltninger rettet mod kvindelige stofbrugere. Men selvom næsten alle **EU's medlemsstater** og **Norge** nu tilbyder mindst et behandlingscenter udelukkende for kvinder eller for kvinder med børn, er sådanne tjenester en undtagelse og ofte forbeholdt de større byområder. Resultatet er, at størsteparten af kvinderne stadig hjælpes via de almindelige behandlingstilbud.

EONN's direktør Wolfgang Götz har følgende kommentar dertil: "Det fremgår tydeligt af vores beretning, at vi i dag kan lade os guide af de eksempler på god behandlingspraksis, som findes i hele Europa. Der findes effektive behandlingstilbud for gravide og tilbud, der tager hensyn til behovene hos kvinder med børn, og som endog tager sig af de komplicerede spørgsmål, der vedrører personer, hvis narkotikaproblemer er forbundet med fysisk eller seksuelt misbrug. Her handler derfor ikke om, hvilken type behandling kvinderne har brug for, men derimod hvordan vi kan sikre, at denne form for specialbehandling bliver gjort mere udbredt og lettere tilgængelig."

Håndteringen af narkotikaproblemer — for at undgå for store abstinensproblemer — er vigtig for at beskytte både moderens og barnets sundhed. De målrettede tilbud til gravide stofbrugere, der giver lettere adgang til behandling, findes nu i mange lande, selvom støtten ikke altid fortsætter efter barnets fødsel.

For øjeblikket er ca. 20 % af de klienter, der kommer i behandling i Europa, kvinder. Undersøgelser viser, at børnepasningsproblemer er en central faktor, der afholder kvinder fra at søge hjælp — næsten én ud af fire (23 %) kvinder, som kommer i ambulans narkotikabehandling, har børn i hjemmet. Det er derfor vigtigt at løse børnepasningsproblemet i forbindelse med udviklingen af tilbud, der er tilpasset kvinders behov, og som kan tiltrække og fastholde de kvindelige stofbrugere i behandling. I **Belgien, den Tjekkiske Republik, Tyskland, Grækenland, Frankrig, Irland, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Østrig, Portugal, Det Forenede Kongerige** og **Norge** findes der programmer, hvor forældreaspektet er inddraget. Mens den kønsspecifikke behandling almindeligvis er rettet mod mødre, fremhæves fædrenes betydning for mandlige narkomaner eksempelvis i en **svensk** undersøgelse.

Skadesbegrænsende foranstaltninger når ikke ud til kvinderne

I samtlige EU-lande dør flere mænd end kvinder på grund af overdosis, hvor kvinderne tegner sig for mellem 7 % og 35 % af de narkotikarelaterede dødsfald afhængigt af, hvilket land det drejer sig om. Den nye

undersøgelse peger imidlertid på betydelige kønsforskelle, hvad angår tendenserne for narkotikarelaterede dødsfald. Mens antallet af overdosisrelaterede dødsfald i EU faldt med ca. 30 % blandt mænd mellem 2000 og 2003 (EU-15), faldt tallet for kvinder kun med 15 % i den samme periode. Dette sætter spørgsmålstegn ved, om de skadesbegrænsende foranstaltninger rettet mod stofbrugere i højrisikogruppen har mindre effekt på kvinder end på mænd.

Man er også bekymret for den relativt høje forekomst af hiv-smitte blandt kvindelige intravenøse stofbrugere. Kvindelige intravenøse stofbrugere udfører ofte sexarbejde og er mere sårbare over for hiv-smitte. De seneste oplysninger fra undersøgelser af intravenøse stofbrugere i ni EU-lande viste en hiv-forekomst på gennemsnitligt 13,6 % blandt mandlige intravenøse stofbrugere og 21,5 % blandt kvinder.

EONN gør opmærksom på, at selvom der generelt dør flere mænd som følge af intravenøst stofbrug, må vi ikke se bort fra, at kvindelige intravenøse stofbrugere både kan være udsat for større risici og sværere at nå ud til.

Er de kønsbetingede forskelle blevet mindre?

“Der er væsentlige forskelle mellem kønnene i næsten alle aspekter af narkotikaproblemet”, fremgår det af den nye undersøgelse. Der er fortsat flere mandlige end kvindelige stofbrugere i samtlige europæiske lande, navnlig når det gælder hyppig, intensiv og problematisk stofbrug.

En **EONN**-analyse af undersøgelsesdata for den voksne befolkning (15–64-årige) viser ingen tydelige tegn på, at forskellene i mænds og kvinders stofbrug er på vej til at blive mindre. Oplysningerne om stofbrug blandt skoleelever (15–16-årige) viser dog nogle foruroligende tendenser. I en række medlemsstater er pigerne tilsyneladende ved at indhente drengene, hvad angår langtidserfaringen med brug af stoffer og alkohol, hvilket rejser flere spørgsmål om den forventede indvirkning på udbredelsen af stofbrug i fremtiden.

I den **Tjekkiske Republik, Danmark, Estland, Irland, Letland, Polen, Slovakiet** og **Norge** viser de seneste undersøgelser eksempelvis, at kønsforskellene er blevet mindre blandt skoleelever, der har prøvet cannabis (figur 4). Og i tre lande — **Irland, Finland** og **Norge** — har et næsten lige antal mandlige og kvindelige elever prøvet stoffet. På samme måde var kønsfordelingen næsten ens for langtidserfaringen af ecstasy i den **Tjekkiske Republik, Tyskland, Spanien, Estland, Ungarn, Irland, Letland, Slovakiet, Finland** og **Det Forenede Kongerige** (figur 5) ⁽²⁾.

I hele Europa er binge-forbruget af alkohol (indtagelse af fem eller flere alkoholholdige drikke på en gang inden for den seneste måned) fortsat mere udbredt blandt drenge, undtagen i **Irland, Det Forenede Kongerige** og **Norge** (figur 8). Den eneste type stofbrug, hvor piger regelmæssigt lægger sig i spidsen, er langtidserfaring af beroligende midler og sedativa uden recept. Her kan niveauet være højt: i over halvdelen af de indberettende lande lå langtidserfaringen på 5 % eller herover, og tallet nåede op på 18 % blandt piger i **Litauen** og 22 % i **Polen** (figur 7).

Drenge — en forsømt anledning til narkotikaforebyggelse

Unge drenge har større risiko end piger for at blive stofbrugere og få relaterede problemer. Stadig flere forskningsresultater viser, at udvikling af foranstaltninger, som er tilpasset de unge mænds behov, kan være et område, der kan give resultater. På trods af disse informationer er kønsrelateret forebyggelsesarbejde fortsat ualmindeligt i EU, og hvor sådanne tiltag findes, er disse oftest rettet mod piger. Manglen på forebyggelsesprogrammer, der specifikt fokuserer på drenges behov, er derfor en forsømt anledning til at udføre narkotikaforebyggende arbejde i Europa.

Wolfgang Götz udtaler afslutningsvis: “Det er over 20 år siden, at de europæiske regeringer for første gang gjorde opmærksom på kønsaspekterne inden for narkotikaområdet. Selvom kønsperspektivets betydning nu er generelt anerkendt, har dette endnu ikke medført konkrete resultater. Budskabet er klart: i de nye behandlingstilbud må der tages højde for kønsaspektets indvirkning på den type problemer, de enkelte støder på, samt på deres lyst til at komme i behandling og på de behandlingstyper, der vil være effektive.”

Noter:

(¹) *Selected issue*: 'A gender perspective on drug use and responding to drug problems' <http://issues06.emcdda.europa.eu>
Alle tal nævnt i denne pressemeddelelse findes i denne udgave af *udvalgte temaer (Selected issue)*.

(²) ESPAD-data — <http://www.espad.org/index.html>